

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 2772

Warszawa, 11 czerwca 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks wyborczy.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy posłów Janusza Kowalskiego oraz Krzysztofa Mulawę.

(-) Konrad Berkowicz; (-) Karina Anna Bosak; (-) Krzysztof Bosak; (-) Bronisław Foltyn; (-) Janusz Kowalski; (-) Sławomir Mentzen; (-) Krzysztof Mulawa; (-) Bartłomiej Pejo; (-) Grzegorz Płaczek; (-) Michał Połuboczek; (-) Krzysztof Szymański; (-) Krzysztof Tuduj; (-) Witold Tumanowicz; (-) Michał Wawer; (-) Ryszard Wilk; (-) Przemysław Wipler; (-) Andrzej Tomasz Zapałowski.

U S T A W A

z dnia ...

o zmianie ustawy - Kodeks wyborczy

Art. 1. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365, 1792, z 2026 r. poz. 178) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 95 uchyla się §2;

2) uchyla się art. 197;

3) w art. 231:

a) w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie danych z protokołów wyników głosowania w okręgu wyborczym, otrzymanych za pośrednictwem sieci elektronicznego przekazywania danych, ustala wstępnie liczbę głosów ważnych oraz głosów ważnych oddanych na listy kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych w skali kraju i listy, które spełniają warunki uprawniające do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych.”,

b) w § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Po otrzymaniu protokołów wyników głosowania w okręgach wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza protokolarnie ustala zbiorcze wyniki głosowania na listy kandydatów w skali kraju i stwierdza, które listy spełniają warunki uprawniające do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych, oraz zawiadamia o tym pisemnie okręgowe komisje wyborcze.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Celem przyświecającym wnioskodawcom projektu ustawy jest uchylenie istniejących w Kodeksie wyborczym przepisów regulujących w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej niesłusznych ich zdaniem przywilejów przysługujących niektórym grupom obywateli. Art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego wskazuje, iż w podziale mandatów w okręgach wyborczych uwzględnia się wyłącznie okręgowe listy kandydatów na posłów tych komitetów wyborczych, których listy otrzymały co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali kraju. Z tego wymogu zwolnione są jednak komitety wyborcze utworzone przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych. Zdaniem wnioskodawców wspomniany wymóg narusza zasadę równości obywateli wobec prawa wyrażoną w art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 96 ust. 2 stanowiący, że wybory do Sejmu są równe.

Jak stanowi art. 3 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska jest państwem jednolitym i dlatego różnicowanie sytuacji prawnej podmiotów na podstawie kryterium narodowości nie znajduje uzasadnienia aksjologicznego w podstawach prawnych państwa. Obecnie obowiązująca w polskim prawie regulacja, nie znajduje również odzwierciedlenia w systemach wyborczych zdecydowanej większości państw europejskich, w tym u sąsiadów Polski, gdzie wyborcy głosujący na przedstawicieli komitetów reprezentujących mniejszość polską nie korzystają z uprzywilejowanej względem innych wyborców pozycji.

W swoim czasie przywileje wyborcze dla mniejszości etnicznej gwarantowano dla ludności maoryskiej w Nowej Zelandii. W krajach europejskich przywileje takie (w formie pewnej mutacji systemu kurialnego) funkcjonują np. w trzech państwach bałkańskich: Rumunii, Chorwacji i Słowenii, a więc w krajach, w których poziom konfliktów etnicznych jest lub może być bardzo wysoki. W praktyce przywilej zawarty w uchylanym art. 197 kodeksu wyborczego działał w przeszłości na korzyść nie mniejszości jako takich, ale jednej mniejszości – mniejszości niemieckiej, gdyż pozostałe ze względu na geografie ludnościową i polityczną nie były w stanie z przywileju tego skorzystać.

W Sejmie RP X kadencji nie zasiada ani jeden poseł, który skorzystał z wyżej opisanego przywileju. W związku z tym to idealny ustrojowo czas do likwidacji tego przywileju

wyborczego, który może zostać wykorzystany w perspektywie 10-15 lat przez mniejszość ukraińską do wprowadzenia z wykorzystaniem tego przywileju swojej kilkusobowej reprezentacji.

Art. 197 § 1 stanowi naruszenie konstytucyjnej zasady równości w odniesieniu do czynnego prawa wyborczego do Sejmu RP. Głosy oddane na komitety wyborcze, które nie osiągną progu 5%, nie będą miały wpływu na skład Sejmu, podczas gdy głosy oddane na komitety mniejszości, które nie przekroczą progu 5%, mogą stanowić podstawę uzyskania mandatów poselskich. Wyborcy, którzy oddadzą głosy na komitety, które nie przekroczą progu, nie będą posiadać swojej reprezentacji w Sejmie, inaczej niż wyborcy głosujący na komitety mniejszości narodowych. Formalnie siła głosu oddanego na komitety wyborcze utworzone przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych oraz wyborców głosujących na pozostałe komitety wyborcze jest taka sama. Jednak ze względu na fakt braku wymogu osiągnięcia 5% progu przez komitety wyborcze utworzone przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych realna wartość głosu oddanego na taki komitet może okazać się znacznie silniejsza niż na inne komitety, które w skali kraju uzyskały taką samą albo większą liczbę głosów, ale ze względu na brak zwolnienia z wymogu osiągnięcia 5% nie weszły do Sejmu. W przypadku braku osiągnięcia progu 5% głosów w skali kraju, głosy oddane na komitety mniejszości narodowych liczone są z naruszeniem zasady równości.

Usunięcie art. 95 §2 Kodeksu wyborczego jest konsekwencją przyjętego założenia likwidacji zwolnienia z progu wyborczego dla mniejszości narodowych.

Zgodnie z art. 96 ust. 2 Konstytucji RP wybory do Sejmu są powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywają się w głosowaniu tajnym. Art. 197 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy narusza zasadę równości i proporcjonalności wyborów. Zasada proporcjonalności wyborów oznacza, że skład Sejmu odpowiadać powinien poparciu uzyskanemu w trakcie wyborów przez poszczególne komitety wyborcze i osoby na listach wyborczych. Naruszenie zasady proporcjonalności wynika z faktu wyłączenia uczestnictwa komitetów mniejszości w podziale miejsc w Sejmie bez względu na liczbę głosów uzyskanych w kraju. Oznacza to, że kandydaci z list komitetów mniejszości mogą zostać wybrani, nawet jeśli komitety te uzyskają kilkaset razy mniejsze poparcie niż inne komitety wyborcze. Ukształtowanie składu Sejmu z pominięciem przedstawicieli komitetów, które

uzyskały poniżej 5% głosów w skali kraju, ale z uwzględnieniem przedstawicieli komitetów mniejszości, które również nie przekroczyły tego progu narusza zasadę proporcjonalności wyborów (art. 96 ust. 2 Konstytucji RP).

Skutkami prawnymi przyjętej regulacji, będzie zrównanie sytuacji prawnej obywateli polskich korzystających ze swego prawa wyborczego. Rozwiązanie to zapewni lepszą realizację konstytucyjnej zasady równości wobec prawa oraz proporcjonalności wyborczej.

Projekt będzie miał pozytywne skutki społeczne. Przyjęcie rozwiązania wpłynie na zmniejszenie napięć społecznych.

Projekt nie pociąga za sobą skutków finansowych oraz gospodarczych.

Projekt nie wymaga wydania nowych aktów wykonawczych.

Projektowana ustawa nie jest objęta prawem Unii Europejskiej. Wejście w życie projektowanej ustawy nie wpłynie na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt ustawy nie będzie powodował kosztów dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie projektu wywoła pozytywne skutki społeczno-gospodarcze.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR)

projekt ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks wyborczy

b) Przedstawiciele wnioskodawcy:

Janusz Kowalski i Krzysztof Mulawa

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Celem przyświecającym wnioskodawcom projektu ustawy jest uchylenie istniejących w Kodeksie wyborczym przepisów regulujących w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej niesłusznych ich zdaniem przywilejów przysługujących niektórym grupom obywateli. Uchylany przepis art. 197 pozwala na udział komitetów wyborczych utworzonych przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych w podziale mandatów, bez konieczności przekroczenia progów wyborczych, o których mowa w art. 196 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy, czyli progu 5% głosów ważnie oddanych w skali kraju.

Usunięcie art. 95 §2 Kodeksu wyborczego jest konsekwencją przyjętego założenia likwidacji zwolnienia z progu wyborczego dla mniejszości narodowych.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

➤ Nie

Nie rozważano rozwiązań alternatywnych, gdyż omawiana materia zmieniona może być jedynie na drodze ustawowej.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Skutkami prawnymi przyjętej regulacji, będzie zrównanie sytuacji prawnej obywateli polskich korzystających ze swego prawa wyborczego. Rozwiązanie to zapewni lepszą realizację konstytucyjnej zasady równości wobec prawa oraz proporcjonalności wyborczej.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Podobnie jak w przypadku skutków prawnych, skutki społecznej przyjętej regulacji sprowadzają się do zrównania sytuacji prawnej obywateli polskich korzystających ze swego prawa wyborczego. Przyjęcie rozwiązania wpłynie na zmniejszenie napięć społecznych.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projekt ustawy nie wywołuje skutków gospodarczych, w szczególności nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Projekt nie wywołuje skutków finansowych w tym dla sektora finansów publicznych, na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt nie wywołuje skutków finansowych.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

➤ Nie

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

Warszawa, 30 czerwca 2026 r.

BEOS-WPEiM-1517/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-III.020.195.10.2026
Data wpływu 30.06.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy (przedstawiciele wnioskodawców: poseł Janusz Kowalski i poseł Krzysztof Mulawa)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2026 r. poz. 573) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

W projekcie przewidziane jest uchylenie art. 197 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy¹ (dalej: Kodeks wyborczy). Zgodnie z art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego w wyborach do Sejmu w podziale mandatów w okręgach wyborczych uwzględnia się wyłącznie listy kandydatów na posłów tych komitetów wyborczych, których listy otrzymały co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali kraju. Na podstawie art. 197 Kodeksu wyborczego komitety wyborcze utworzone przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych mogą korzystać ze zwolnienia list tych komitetów z warunku, o którym mowa w art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego, jeżeli złożą Państwowej Komisji Wyborczej oświadczenie w tej sprawie najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów. Pozostałe zmiany zawarte w projekcie stanowią konsekwencję proponowanego uchylenia art. 197 Kodeksu wyborczego.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 365, ze zm.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu ustawy pozostają poza zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Przedmiot poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Wojciech Miller

ekspert ds. legislacji

w Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

KANCELARIA SEJMU
BIURO EKSPERTYZ I OCENY SKUTKÓW REGULACJI

Warszawa, 30 czerwca 2026 r.

BEOS-WPEiM-1518/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-III.020.195.9.2026

Data wpływu 30. 06. 2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy (przedstawiciele wnioskodawców: poseł Janusz Kowalski i poseł Krzysztof Mulawa) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

W projekcie przewidziane jest uchylenie art. 197 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy¹ (dalej: Kodeks wyborczy). Zgodnie z art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego w wyborach do Sejmu w podziale mandatów w okręgach wyborczych uwzględnia się wyłącznie listy kandydatów na posłów tych komitetów wyborczych, których listy otrzymały co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali kraju. Na podstawie art. 197 Kodeksu wyborczego komitety wyborcze utworzone przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych mogą korzystać ze zwolnienia list tych komitetów z warunku, o którym mowa w art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego, jeżeli złożą Państwowej Komisji Wyborczej oświadczenie w tej sprawie najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów.

Pozostałe zmiany zawarte w projekcie stanowią konsekwencję proponowanego uchylenia art. 197 Kodeksu wyborczego.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów, które mają na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 365, ze zm.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy **nie stanowi projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Wojciech Miller
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/